

**ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ՆԿԱՐԱԳԻՐ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՐԱԿԻՑ ԵՐԿՐՆԵՐԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ**

ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	ՊԱՏՄԱԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ
ԱՄԲԻՈՆ	ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ, ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՆՐԱՆՑ ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ՄԵԹՈԴԻԿԱՆԵՐԻ
ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ ԵՎ ԸՆԹԱՑԻԿ ՄՈԴՈՒԼ	ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՐԱԿԻՑ ԵՐԿՐՆԵՐԻ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՌԱՐԿԱՅԻ ԴԱՄԻՉ ԵՎ ՄՈԴՈՒԼՆԵՐԻ ՔԱՆԱԿ	1410B4/16
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ
ԿՈՒՐՍ/ԿԻՍԱՄՅԱԿ	4-րդ կուրս, 1-ին կիսամյակ
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ	<p>ՈՒսանողներին հիմնավոր գիտելիքներ հաղորդել հարևան երկրների պատմության անցյալի ու ներկայի մասին համակողմանի ու ճշմարտացի գնահատել մեր ժողովրդի տեղն ու դերը համաշխարհային պատմության ասպարեզում:</p> <p>Ներկայացնել հարևանների հետ ունեցած մեր հարաբերությունների զարգացման միտումները քաղաքական, տնտեսական ու մշակութային ոլորտներում:</p> <p>Առարկայի ուսումնասիրումը բացի պատմագիտական կողմից ունի նաև գործնական ու քաղաքական նպատակներ: Հիմնականում ներկայացվում է հարևան երկրներում տեղի ունեցած և ունեցող այն իրադարձությունները և պատմական դեպքերը, որոնք այս կամ այն չափով առնչվել են հայ ժողովրդի և ազդել նրա պատմական ճակատագրի վրա:</p> <p>Առարկան նպատակ ունի նաև ամբողջացնել սփյուռքի պատմությունը, քանզի հարևան երկրներում եղել և այսօր էլ շարունակում են բնակվել մեծ թվով հայկական համայնքներ:</p>
ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ	<p>ԳԻՏԵԼԻՔ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Մերձավոր և Միջին Արևելքի երկրների զարգացման ընդհանուր մտեցումները: 2. Հայ ժողովրդի հարաբերությունների ձևավորումը և զարգացումը հարևան երկրների հետ: 3. Հարևան երկրների պատմության զարգացման առանձնահատկությունները և օրինաչափությունները: 4. Գաղութատիրական հարաբերությունների ձևավորումը և հետևանքները: 5. Հայ համայնքների դերը հարևան երկրների հասարակական-քաղական կյանքում: <p>ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Քննադատական վերաբերմունք ցուցաբերել հարևան երկրների պատմական իրադարձությունների նկատմամբ: 2. Պարբերացնել պատմական դեպքերը և գործընթացները, պատմական իրադարձությունների ժամանակագրական հաջորդականությունն ու տևողությունը, պատմական իրադարձությունների համընթացությունը: 3. Տեղեկություններ հաղորդել տվյալ ժամանակահատվածի կարևորագույն իրադարձությունների, երևույթների, գործընթացների, գաղափարների, հասկացությունների

վերաբերյալ:

4.Ներկայացնել հարևան երկրների հետ ունեցած հարաբերություններում արտաքին ուժերի տնտեսական-քաղաքական գործընթացների հետևանքերը:

5.Ներկայացնել հարևան երկրների սոցիալ-տնտեսական հարաբերությունները, հասարակական-քաղաքական կյանքը, պետական կառուցվածքը, պարզաբանել ընդհանրություններն ու առանձնահատկությունները, գնահատել միջպետական կապերի արհրաժեշտությունը:

ՀՄՏՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ժամանակակից աշխարհաքաղաքական իրողություններին և հակամարտություններին:
2. Տարբեր ժամանակահատվածներում տեղի ունեցած իրադարձությունների ժամանակագրությանը:
3. Քարտեզից և սխեմաներից օգտվելու հմտություններին
4. Պատմական իրադարձությունների քաղաքական ու տնտեսական զարգացման գործընթացներին:
5. Հարևանների հետ ունեցած հարաբերությունների գործընթացին, արդյունքներին ու հետևանքներին:

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ
ՆԿԱՐԱԳԻՐ

- ԿՐԵԴԻՏՆԵՐԻ ՔԱՆԱԿ - 4
- ԼՍԱՐԱՅԻՆ ԺԱՄ - 44
- ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ - 22
- ՍԵՄԻՆԱՐ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ - 22
- ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԺԱՄ - 4

ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Նախնական գիտելիքներ հայոց և համաշխարհային պատմություն առարկայից՝ ավագ դպրոցի չափորոշիչներին համապատասխան:

ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ԵՎ
ՈՒՍՈՒՄՆԱԴՈՒԹՅԱՆ
ՄԵԹՈԴՆԵՐ

1. Դասախոսության
2. Զրույց
3. Բանավեճ:
4. Զննական մեթոդ::
5. Մեմինար պարամունքներ
- 6.Աշխատանք սկզբնաղբյուրների հետ
- 7.Պրոբլեմային ուսուցման մեթոդ:

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ
ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

- Հին Միջագետք: Շումեր, Աքքադ և Միտանի:
- Փոքրասիական երկրներ:
- Բյուզանդական կայսրության և Հայաստանի փոխհարաբերությունները:
- Օսմանյան կայսրության կազմավորումը և հզորացումը:
- Օսմանյան կայսրության անկումը և հետևանքները:
- Հայ-վրացական փոխհարաբերությունները հնագույն շրջանից մինչև մեր օրերը:
- Ադրբեջան պետության կազմավորումը և հայ-ադրբեջանական հարաբերությունները:
- Իրան պետության առաջացումը և հայ-իրանական կապերի զարգացումը:
- Հարևան երկրների հետ տեղի ունեցող հարաբերությունների արդիական փուլը:

<p>ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ</p> <p>ՀԻՄՆԱԿԱՆ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Դասախոսությունների փաթեթ: 2. Հարակից երկրների պատմություն, հ.1, Երևան, 2014:0 Առաքել Դավրիժեցի, Պատմություն, Երևան, 1988: 2. Հակոբյան Վ., Սանր ժամանակագրություններ XIII-XVIII դդ., հ.1, 1951, հ.2, Երևան, 1954: 3. Ինճիկյան Ն. Օսմանյան կայսրության անկումը, Երևան, 1984: 4. Երեմեն Դ. Թուրքերի ծագումը, Երևան, 1975: 5. Հասրաթյան Մ. Թուրքիայի պատմության ուրվագծեր, Երևան, 1986: 6. Աբրահամյան Ա., Համառոտ ուրվագիծ հայ գաղթավայրերի պատմության, Երևան, 1964: 7. Առաքելյան Ա., Հայ ժողովրդի մտավոր մշակույթի զարգացման պատմության, հ.2, Երևան 1964: 7. Բայբուրդյան Վ., Իրանն այսօր, Երևան, 1999: 8. Բայբուրդյան Վ. Իրանի պատմություն, Երևան, 2005: 9. Բայբուրդյան Վ. Քրդերը, հայկական հարցը և հայ-քրդական հարաբերությունները պատմության լույսի ներքո, Երևան, 2008: 10. Բայբուրդյան Վ. Թուրք-իրանական հարաբերությունները 11. Մելքոնյան Ա. Ջավախքը XIX դարում և XX դարի առաջին քառորդին, Երևան, 2003: 12. Նաջարյան Ն. Բյուզանդիայի պատմության ուրվագծեր, Երևան, 1987:
<p>ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Հարությունյան Բ. Հայաստանի, հայ-իրանական հարաբերությունների և Առաջավոր Ասիայի հնագույն պատմության մի քանի խնդիրների շուրջ, Երևան, 1998: 2. Հարությունյան Պ. Անդրկովկասյան ժողովուրդների պայքարը իրանական և թուրքական ագրեսիայի դեմ XVII-XVIII դարերում, Երևան, 1955: 3. Հովհաննիսյան Ա., Դրվագներ հայ ազատագրական մտքի պատմության, գիրք երկրորդ, Երևան, 1959: 4. Մերձավոր և Միջին Արևելքի երկրներ, Զ.8, Երևան, 1975: 5. Սովսես Խորենացի, Հայոց պատմություն, Երևան, 1990: 6. Նաջարյան Ն., Թուրք-իրանական հարաբերությունները XVI դ. ու XVII դ. առաջին կեսին և Հայաստանը, Երևան, 1961: 7. Նաջարյան Ն., 1639 թ. թուրք-իրանական հաշտության պայմանագիրը և Հայաստանը, Երևան, 1969: 8. Հայկական աղբյուրները Աղա Մուհամմադ խանի անդրկովկասյան արշավանքների մասին, Երևան, 1981: 9. Հովհաննես Տեր Դավթյան Ջուղայեցու Հաշվետումարը, Երևան, 1984: 10. Դանեղյան Լ., Առաքել Դավրիժեցու երկը որպես Սեֆյան Իրանի 17-րդ դարի պատմության սկզբնաղբյուր, Երևան, 1978: 11. Միմոնյան Ն. Թուրք-հայկական հարաբերությունների պատմությունից, Երևան, 1991: 12. Քիլիմյան Գ. Թուրք-հունական հարաբերությունները 1908-1914 թթ. Երևան, 1988: 13. Հայկական աղբյուրները Աղա Մուհամմադ խանի անդրկովկասյան արշավանքների մասին, Երևան, 1981:
<p>ՍՏՈՒԳՄԱՆ ԵՎ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՁԵՎԵՐԸ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ընթացիկ 2 և 1 ամփոփիչ ստուգում, 100 միավոր առավելագույն արժեքով: Յուրաքանչյուր հարցատոմս բաղկացած է 3 հարցից՝ 2-ը 30, 1-ը՝ 40 միավոր արժեքով

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ
ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ ԵՎ ԿՇԻՌ

1. Բաղադրիչ 1 – 10% (հաճախումներ)
2. Բաղադրիչ 2- 20% (ընթացիկ ստուգում 1-ին)
3. Բաղադրիչ 3- 20% (ընթացիկ ստուգում 2-րդ)
4. Բաղադրիչ 4- 40% (ամփոփիչ ստուգում)
5. Բաղադրիչ 5- 10%(ընթացիկ ակտիվություն)

ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՍԱՆԴՂԱԿ

Գնահատման թվային միավորը	Տառային գնահատական	Գնահատականի պաշտոնական թվային համարժեքը
96-100	A+	5+
91-95	A	5
86-90	A-	5-
81-85	B+	4+
76-80	B	4
71-75	B-	4-
66-70	C+	3+
61-65	C	3
40-60	C-	3-
Մինչև 39	D	2

Հ/Հ	Թ Ե Մ Ա	Լսարանային ժամեր					Ուսանողի ինքնուրույն աշխատաժամանակը	Ուսանողի ընդհանուր աշխատաժամանակը
		Գրասալիսություն	Գործնական	Լաբորատոր	Սեմինար	Ուս. պրակտիկա		
1.	Ներածություն: Հայաստանի հարակից երկրների պատմության պարբերացումը	2					2	4
2.	Հին Միջագետք: Հայ-ասորական, հայ-բաբելական հարաբերությունները		2				2	4
3.	Բյուզանդական կայսրությունը 4-7րդ դարերում: Հայբյուզանդական առնչությունները:	2					2	4
4.	Բյուզանդական կայսրությունը 7-15րդ դարերում: Մակեդոնական հայկական հարստության հաստատումը: Կայսրության մասնատումը և անկումը:	2					2	4
5.	Արաբները 7-9-րդ դարերում: Արաբական խալիֆայթի և Հայաստանի փոխհարաբերությունները:		2				2	4
6.	Օսմանյան պետության կազմավորումը և վերածումը կայսրության 13-19-րդ դարեր	2					2	4
7.	Օսմանյան կայսրության ներքին ու արտաքին դրությունը 1876-1918 թթֆ. Սահմանադրական շարժումը: Երիտթուրքական հեղաշրջումը: Թուրքիան առաջին աշխարհամարտի տարիներին 1914-1918:	2					2	4
8.	Վրաստանը հնագույն շրջանից մինչև 4-րդ դարը: Քարթվելական ցեղերը: Քարթլիի թագավորության կազմավորումը:		2				2	4
9.	Վրաստանի ներքին ու արտաքին կացությունը 5-15-րդ դարերում: Վրացական միացյալ թագավորության տրոհումը և հետևանքները: Հայ-վրացական հարաբերությունները:	2					2	4
10.	Վրաստանը 16-18-րդ դարերում: Հայ-վրացական հարաբերությունները:		2				2	4
11.	Վրաստանի սոցիալ-տնտեսական ու քաղաքական դրությունը 18-20-րդ դարերում: Հայ-վրացական հարաբերությունները:	2					2	4
12.	Ադրբեջան: Տարածքը և էթնիկական կազմը:	2						

							2	4
13.	Արևելյան Անդրկովկասը 11-17-րդ դարերում		2				2	4
14.	Արևելյան Անդրկովկասը 18-19-րդ դարերում	2					2	4
15.	Ադրբեջան պետության կազմավորումը 1918թ. Հայ-ադրբեջանական հարաբերությունները:	2					2	4
16.	Հին Իրան: Էլամ պետությունը Մարական տերությունը Աքեմենյան տերությունը	2					2	4
17.	Պարթևական տերության կազմավորումը, հզորացումը, թուլացումը և անկումը: Հայ-պարթևական առնչությունները:		2				2	4
18.	Սասանյան տերության կազմավորումը: Սոցիալ-տնտեսական դրությունը:	2					2	4
19.	Իրանի ներքին ու արտաքին դրությունը 16-18-րդ դարերում: Սեֆյան հարստության կազմավորումը: Ղաջարական հարստության կազմավորումը:	2					2	4
20.	Իրանի սոցիալ-տնտեսական ու քաղաքական դրությունը 19-20-րդ դարերում:		2				2	4
21.	Իրանի Իսլամական հեղափոխությունը և իսլամական հանրապետության հռչակումը:	2					2	4
22.	Հայաստանի երրորդ հանրապետության փոխհարաբերությունները հարևան երկրների հետ արդի շրջանում:	2					2	4
Ընթացիկ ստուգում 1								10
Ընթացիկ ստուգում 2								10
Ամփոփիչ ստուգում								12
Ընդամենը								120